

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління
Т.Ф. Бірюкова

2024 рік

СОЦІОЛОГІЧНА ДУМКА В УКРАЇНІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) і заочної форми здобуття освіти
спеціальності 054 – соціологія
освітньо-професійна програма – соціологія

Укладач: Скворець Володимир Олексійович, д.філос.н., доцент, професор кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 6 від “22” січня 2024 р.
Завідувач кафедри

(підпис)

В.О. Скворець

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 5 від “22” січня 2024 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

(підпис)

Н.В. Горло

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

М.А. Лепський
(ініціали, прізвище)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 054 – соціологія	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		2-й	2-й
Освітньо-професійна програма Соціологія	Змістових модулів – 6	Лекції	
		28 год.	2
		Семінарські	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	14 год.	2
		Самостійна робота	
		48 год.	86
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціологічна думка в Україні» є засвоєння студентами знань з історії розвитку вітчизняного протосоціологічного і соціологічного знання, усвідомлення специфіки українських соціологічних теорій, етапів формування соціологічної думки, впливу на цей процес соціально-політичних, культурних та економічних чинників, а також сучасного стану української соціології та перспективи її розвитку.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Соціологічна думка в Україні» є: засвоєння студентами основних ідей та концепцій, створених у процесі розвитку української протосоціологічної думки, української соціології у другій половині XIX – на початку XX століття, в радянський період і еміграції, в пострадянській Україні представниками основних наукових соціологічних шкіл та наукових центрів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких **результатів навчання** (знання, уміння тощо) та **компетентностей**:

студенти мають **знати**:

- етапи історичного розвитку соціального знання в Україні;
- протосоціологічні ідеї та соціальні факти часів Київської Русі;
- соціетальну проблематику і протосоціологію Козацької доби;
- специфіку протосоціології Г. Сковороди;
- особливості української протосоціології XVII-XVIII ст.;
- вітчизняні соціологічні рефлексії початку-середини XIX ст.;
- специфіку української соціології кінця XIX – поч. XX ст.;
- особливості української радянської соціології;
- особливості української еміграційної соціології;
- проблеми і перспективи розвитку сучасної української соціології;

- творчість представників соціологічних шкіл: Київської, Харківської, Одеської, Дніпровської (Дніпропетровської), Львівської, Запорізької;
 - творчість науковців Інституту соціології НАН України;
 - діяльність Соціологічної асоціації України;
 - діяльність державних соціологічних центрів України;
 - діяльність недержавних соціологічних центрів, які діють на території України;
- студенти мають **вміти**:
- орієнтуватися в базових вітчизняних соціологічних концепціях та критично їх оцінювати;
 - використовувати понятійний інструментарій соціології для аналізу соціальних явищ і процесів;
 - виділяти соціальні та соціологічні проблеми;
 - підбирати соціологічні концепції та інструменти, що необхідні для аналізу конкретної соціальної проблеми.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	Участь у семінарських заняттях Тестування у системі Moodle
СК 01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології	Участь у семінарських заняттях Тестування у системі Moodle
СК 02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій	Участь у семінарських заняттях Тестування у системі Moodle
СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому	Участь у семінарських заняттях Тестування у системі Moodle
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності	Участь у семінарських заняттях Тестування у системі Moodle Захист ІДЗ
РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми	Участь у семінарських заняттях Тестування у системі Moodle Захист ІДЗ
РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі	Участь у семінарських заняттях

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліна «Соціологічна думка в Україні» пов'язана із викладанням таких курсів: вступ до спеціальності, історія соціології, програмування соціологічних досліджень, соціальна структура суспільства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Формування української протосоціологічної думки

Тема 1. Вступ до дисципліни «Соціологічна думка в Україні»

Предметна сфера, об'єкт та проблематика дисципліни. Понятійно-категоріальний апарат курсу. Етапи становлення соціологічної думки в Україні. Специфіка та співвідношення радянської, вітчизняної та української соціології. Значення курсу для підготовки соціолога.

Тема 2. Протосоціологічні ідеї та соціальні факти часів Київської Русі

Протосоціологічні ідеї – важливий етап розвитку соціального знання. Київська Русь на європейському тлі, загальні особливості слов'янського етногенезу. Соціальні факти про витоки Київської Русі. Основні заняття і суспільні відносини населення, релігійні вірування. Соціальне знання Київської Русі: елементи протосоціологічного знання.

Тема 3. Соціетальна проблематика і протосоціологія Козацької доби

Причини та передумови виникнення козацтва. Соціальна специфіка козацтва. Роль козацтва в житті суспільства. Козацтво як захисник православ'я. Братства як специфічний соціальний інститут. Значення Києво-Могилянської академії для розвитку вітчизняної протосоціології.

Тема 4. Специфіка протосоціології Г. Сковороди

Життєвий шлях Г. Сковороди, особливості його навчання, становлення як філософа. Три етапи наукової творчості мислителя. Практична філософія Г. Сковороди, положення його етики. Значення творчої спадщини Г. Сковороди, його тлумачення Святого Письма. Що таке щастя в розумінні українського філософа. Існування «двох натур» і «трьох світів» – основа філософської системи Г. Сковороди. Тлумачення святого письма та вчення про людину. Концепція «сродної» праці. Фундаментальні цінності та стиль філософського мислення Г. Сковороди.

Змістовий модуль 2. Зародження української соціології

Тема 5. Українська протосоціологія XVII-XVIII ст.

Нові тенденції у вітчизняному історико-культурному процесі. Конституція Пилипа Орлика як показник розвитку національної свідомості. Становлення української літературної мови. Соціологічна проблематика у творчості Я. Козельського, В. Каразіна, П. Лодія.

Тема 6. Вітчизняні соціологічні рефлексії початку-середини XIX ст.

Загальна спрямованість вітчизняної гуманітарної науки. Діяльність Кирило-Мефодіївського Товариства. Соціологічна тематика праць Миколи Костомарова. Соціетальна проблематика у працях Пантелеймона Куліша. Значення літературної та художньої творчості Тараса Шевченка для розвитку національної ідеології. Передумови формування і вектори подальших протосоціологічних студій.

Тема 7. Зародження української соціологічної науки в XIX ст.

Початки вітчизняної соціологічної науки, її загальні напрямки. Женевський гурток – осередок зародження української соціології. Соціологічні штудії Товариства «Громада» (М. Зібер). Соціологічні здобутки С. Подолинського, М. Драгоманова.

Тема 8. Українська соціологія кінця XIX – початку XX ст.

Соціологічний зміст у працях українських філософів. Соціальні ідеї у творах І. Федоровича, П. Юркевича, О. Строніна, І. Франка. Соціологічний зміст у працях українських істориків. Соціологічне мислення у творчості В.Липинського, С.Томашівського і М. Грушевського. Соціологічний зміст у працях українських економістів. Соціологічний зміст у творчості М. Зібера, М. Ковалевського, М. Туган-Барановського. Соціологічний зміст у працях

українських правників. Наукові ідеї Б. Кістяківського і С. Дністрянського. Загальний стан соціології на початку ХХ ст.

Змістовий модуль 3. Розвиток української соціології в радянський період та в еміграції

Тема 9. Суперечливий шлях соціологічної науки в Україні радянського періоду

Соціологічна думка в Україні в період з 1917 р. до початку 1930-х років. Дослідження проблем соціології у Всеукраїнській академії наук: праці Б. Кістяківського, М.Туган-Барановського, С. Дністрянського, О. Гілярова. Міжнародний інститут соціології і права (М. Грушевський, О. Гермайзе, П. Клименко, К. Грушевська). Український демографічний інститут (М. Птуха, П. Пустоход). Впровадження у радянську соціологію марксистських ідей (М. Бухарін, Л. Садинський, С. Оранський). Криза соціологічної науки в УРСР в період з початку 1930-х до кінця 1950-х рр. Початок відродження соціології в УРСР з кінця 1950-х – до сер. 1980-х рр. Загальна характеристика соціологічної науки в УРСР.

Тема 10. Українська соціологічна думка в еміграції

Передмови розвитку української соціології в еміграції. Український соціологічний інститут (Відень). Проект створення Українського соціологічного інституту (М. Грушевський). Творча діяльність В. Липинського та В. Старосольського. Внесок М. Грушевського в розвиток соціологічної науки в період еміграції. Твори М. Грушевського «На порозі нової України», «Хто такі українці і чого вони хочуть?», «Початки громадянства». Курс «генетична соціологія». Український інститут громадознавства. М. Шаповал. Видання соціологічного часопису «Суспільство» і наукового збірника «Народознавство». Творчість М. Шаповала, книги «Система суспільних наук і соціографія» і «Суспільна будова». Українські соціологи: О. Бочковський («Боротьба народів за національне визволення: Націологічні нариси»), В. Доманицький («Засади українського урбанізму»).

Змістовий модуль 4. Становлення соціологічної науки в сучасній Україні

Тема 11. Відродження соціологічної науки в незалежній Україні

Зміна статусу соціології в незалежній Україні. Розвиток соціології як відповідь на потреби національного відродження. Створення Інституту соціології НАН України. Соціологічна асоціація в Україні. Сучасна українська соціологія: на шляху пошуку і становлення. Внесок провідних науковців у відродження соціології в незалежній Україні.

Тема 12. Інститут соціології НАН України

Структура Інституту соціології НАН України. Основні напрямки досліджень Інституту соціології НАН України. Провідні науковці ІС НАН України В.М. Ворона, Є.І. Головаха, Н.В. Паніна, О.І. Вишняк, О.Г. Злобіна, С.О. Макеєєв, В.С. Резнік, А.О. Ручка, Л.В. Сохань, М.О. Шульга.

Змістовий модуль 5. Провідні центри соціологічної науки в Україні

Тема 13. Державні центри соціологічної науки в сучасній Україні

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України. Демографічний інститут і діяльність М.В. Птухи. Провідні науковці ІДСД В.С. Стешенко, С.І. Пирожков, Е.М. Лібанової, О.М. Гладун. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. Провідні науковці ІПіЕНД І.Ф. Курас, Ю.А. Левенець, М.І. Михальченко, Ф.М. Рудич, О.М. Майборода, О.О. Рафальський, В.О. Котигоренко. Інститут світової економіки та міжнародних відносин. Провідні дослідники ІСЕМВ Ю.М. Пахомов, С.Б. Кримський, Ю.В. Павленко, О.Г. Білорус. Національний інститут стратегічних досліджень. Науковці НІСД В.П. Горбулін, О. Богомолів.

Тема 14. Недержавні соціологічні центри в Україні

Група «Рейтинг». Київський міжнародний інститут соціології. СОЦІС. Український інститут соціальних досліджень імені О.Яременка. Центр Разумкова. Центр «Соціальний моніторинг». GfK Ukraine«Research & Branding Group». TNS Ukraine.

Змістовий модуль 6. Наукові соціологічні школи в сучасній Україні

Тема 15. Харківська соціологічна школа

О. Якуба як основоположник Харківської соціологічної школи. Соціальна активність в наукових розробках О. Якуби. Дослідження В. Бакіровим проблеми університетської демократії у розвитку класичних університетів. Соціологія спорту В. Лукашука. Візуальна соціологія Ю. Сороки. Сприйняття «свій»-«інший» в соціології Ю. Сороки.

Тема 16. Дніпровська (дніпропетровська) і запорізька соціологічні школи

Формування дніпропетровської соціологічної школи. Представники цієї школи: Жорж Гурвіч, В.Г. Городяненко, В.В. Кривошеїн, В.В. Ніколенко, Н.К. Міхно. Основні напрями досліджень науковців дніпропетровської соціологічної школи. Формування запорізької соціологічної школи та наукові здобутки її представників. О.Л. Скідін, С.Л. Катаєв, В.П. Бех, М.А. Лепський, Е.А. Гугнін, Я.В. Зоська, Е. Г. Позднякова-Кирбят'єва.

Тема 17. Львівська соціологічна школа

Основні проблеми особистості в соціології Н. Черниш. Стан дослідження молодіжних проблем і необхідність розвитку соціології молоді в Україні. Етнонаціональні процеси в сучасній Україні та їхня специфіка в дослідженнях Н. Черниш. Творчість В.М. Пічі. Творчість Н.В. Коваліско.

Тема 18. Одеська соціологічна школа

І. Попова як основоположник Одеської соціологічної школи. Еволюція буденної свідомості. Повсякденні ідеології І. Попової. Проблема соціального сирітства в м. Одесі. Системний підхід в соціології і проблема цінностей. Сутність соціальної справедливості в соціології І. Попової. Соціологічний підхід до дослідження легітимності і легітимації в дослідженнях І. Попової. Творчість В.І. Подшивалкіної.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год.		Система накопичених балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год.		Семінарські/ Практичні/ Лабораторні заняття, год.		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Прак зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15		6	2	2		7	13	5	5	10	
2	15		4		4		7	15	10		10	
3	15		4		2		9	15	5	5	10	
4	15		4		2		9	15	5	5	10	
5	15		4		2		9	15	5	5	10	
6	15		6		2	2	7	13	5	5	10	
Усього за змістові модулі	90		28	2	14	2	48	56	40	20	60	
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30	30			40	
Загалом			90							100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з. ф.
1	2	3	4
1	Вступ до дисципліни «Соціологічна думка в Україні»	2	2
	Протосоціологічні ідеї та соціальні факти часів Київської Русі	2	
	Соцієтальна проблематика і протосоціологія Козацької доби	2	
2	Вітчизняні соціологічні рефлексії початку-середини XIX ст.	2	
	Українська соціологія кінця XIX – початку XX ст.	2	
3	Суперечливий шлях соціологічної науки в Україні радянського періоду	2	
	Українська соціологічна думка в еміграції	2	
4	Відродження соціологічної науки в незалежній Україні	2	
	Інститут соціології НАН України	2	
5	Державні центри соціологічної науки в сучасній Україні	2	
	Недержавні соціологічні центри в Україні	2	
6	Харківська соціологічна школа	2	
	Львівська соціологічна школа	2	
	Одеська соціологічна школа	2	
Разом		28	2

6. Теми практичних (семінарських) занять

№ змістового Модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з. ф.
1	2	3	4
1	Специфіка протосоціології Г. Сковороди	2	
2	Українська протосоціологія XVII-XVIII ст.	2	
	Зародження української соціологічної науки в XIX ст.	2	
3	Українська соціологічна думка в еміграції	2	
4	Інститут соціології НАН України	2	2
5	Недержавні соціологічні центри в Україні	2	
6	Дніпровська (дніпропетровська) і запорізька соціологічні школи	2	
Разом		14	2

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – відповіді на семінарських заняттях	Семінарське заняття на тему: Специфіка протосоціологічного вчення Г.Сковороди Питання для підготовки: 1. Тлумачення святого письма.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій	5

		<p>2. Концепція «сродної» праці.</p> <p>3. Вчення про «дві натури» та «три світи».</p> <p>4. Етичні засади вчення Г.Сковороди.</p>	<p>відсутній один із елементів змісту – 4 бали.</p> <p>Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали.</p> <p>Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали</p>	
	Практичне завдання – написати есе	<p>Вимоги до виконання та оформлення есе на тему «Джерела протосоціологічного знання Козацької доби» (обсягом 2-3 сторінки)</p> <p>Зміст есе включає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) прізвище та ім'я автора, назву теми есе; 2) актуальність обраної проблеми; 3) мета і завдання есе; 4) основні методи дослідження зібраного матеріалу; 5) логічний виклад матеріалу; 6) висновки; 7) список джерел, що були використані при написанні есе. 	<p>Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів,</p> <p>Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали.</p> <p>Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали.</p>	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			10
2	Теоретичне завдання – відповіді на семінарських заняттях	<p>Семінарське заняття на тему: Вітчизняні соціологічні рефлексії початку-середини ХІХ ст.</p> <p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діяльність Кирило-Мефодіївського Товариства. 2. Соціологічна тематика праць Миколи Костомарова. 3. Соціетальна проблематика у працях Пантелеймона Куліша. 4. Значення літературної та художньої творчості Тараса Шевченка для 	<p>Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів.</p> <p>Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали.</p> <p>Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали.</p> <p>Неповна і нелогічна</p>	5

		розвитку національної ідеології. 5. Передумови формування і вектори подальших протосоціологічних студій.	відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	
	Теоретичне завдання – відповіді на семінарських заняттях	Семінарське заняття на тему: Зародження української соціологічної науки в XIX ст. Питання для підготовки: 1. Женевський гурток – осередок зародження української соціології. 2. Соціологічні здобутки М. Драгоманова. 3. Соціологічні здобутки С. Подолинського. 4. Внесок Ф. Вовка в розвиток соціального знання.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			10
3	Теоретичне завдання – відповіді на семінарських заняттях	Українська соціологічна думка в еміграції. Питання для підготовки: 1. Передмови розвитку української соціології в еміграції. 2. Український соціологічний інститут (Відень). 3. Внесок М. Грушевського в розвиток соціологічної науки в період еміграції. 4. Український інститут громадознавства та інші установи.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Практичне завдання – написати есе	Вимоги до виконання та оформлення есе на тему	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності	5

		«Засновники української соціологічної науки» (обсягом 2-3 сторінки) Зміст есе включає: 1) прізвище та ім'я автора, назву теми есе; 2) актуальність обраної проблеми; 3) мета і завдання есе; 4) основні методи дослідження зібраного матеріалу; 5) логічний виклад матеріалу; 6) висновки; 7) список джерел, що були використані при написанні есе.	власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	
Усього за ЗМЗ контр. заходів	2			10
4	Теоретичне завдання – відповіді на семінарських заняттях	Семінарське заняття на тему: Інститут соціології НАН України Питання для підготовки: 1. Історія Інституту соціології НАН України. 2. Науковці Інституту соціології НАН України. 3. Наукові здобутки науковців Інституту соціології НАН України. 4. Структура Інституту соціології НАН України. 5. Проблематика досліджень Інституту соціології НАН України.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Практичне завдання – написати есе	Вимоги до виконання та оформлення есе на тему «Найцікавіша для мене соціальна проблема українського суспільства» (обсягом 2-3 сторінки) Зміст есе включає: 1) прізвище та ім'я автора, назву теми есе; 2) актуальність обраної проблеми; 3) мета і завдання есе;	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст	5

		4) основні методи дослідження зібраного матеріалу; 5) логічний виклад матеріалу; 6) висновки; 7) список джерел, що були використані при написанні есе.	проблеми – 1-2 бали.	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			10
5	Теоретичне завдання – відповіді на семінарських заняттях	Семінарське заняття на тему: Недержавні соціологічні центри в Україні Питання для підготовки: 1. Київський міжнародний інститут соціології. 2. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. 3. Український інститут соціальних досліджень ім. Олександра Яременка. 4. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. 5. Інститут стратегічних досліджень «Нова Україна». 6. Інститут глобальних стратегій.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Практичне завдання – написати есе	Вимоги до виконання та оформлення есе на тему «Найцікавіший для мене український соціолог» (обсягом 2-3 сторінки) Зміст есе включає: 1) прізвище та ім'я автора, назву теми есе; 2) актуальність обраної проблеми; 3) мета і завдання есе; 4) основні методи дослідження зібраного матеріалу; 5) логічний виклад матеріалу; 6) висновки; 7) список джерел, що були використані при написанні есе.	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів, Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали. Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали.	5

Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			10
6	Теоретичне завдання – відповіді на семінарських заняттях	Семінарське заняття на тему: Дніпровська (дніпропетровська) і запорізька соціологічні школи Питання для підготовки: 1. Формування дніпропетровської соціологічної школи. 2. Жорж Гурвіч. 3. В.Г. Городяненко. 4. В.В. Кривошеїн. 5. В.В. Ніколенко. 6. Н.К. Міхно. 7. Формування запорізької соціологічної школи. 8. О.Л. Скідін. 9. С.Л. Катаєв. 10. В.П. Бех. 11. М.А. Лепський. 12. Е.А. Гугнін. 13. Я.В. Зоська. 14. Е. Г. Позднякова-Кирбят'єва.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1843		5
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Усна відповідь на питання заліку	Питання до заліку: 1. Предмет і завдання курсу «Соціологічна думка в Україні».	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання –5 балів)	10

		<p>2. Етапи розвитку соціологічної думки в Україні.</p> <p>3. Значення курсу «Соціологічна думка в Україні» для підготовки соціолога.</p> <p>4. Протосоціологічні ідеї – важливий етап розвитку соціального знання.</p> <p>5. Соціальне знання Київської Русі.</p> <p>6. Гуманітарні і протосоціологічні ідеї киеворуських мислителів.</p> <p>7. Роль К. Острозького в розвитку культури й просвіти в Україні.</p> <p>8. Значення Києво-Могилянської академії для вітчизняної протосоціології.</p> <p>9. Вплив реформ П. Могили на розвиток протосоціологічного знання.</p> <p>10. Конституція П. Орлика як показник розвитку національної свідомості.</p> <p>11. Концепція «сродної праці» Г. С. Сковороди.</p> <p>12. Цілісне бачення соціуму у творах Г.С. Сковороди.</p> <p>13. Загальна характеристика діяльності Кирило-Мефодіївського братства.</p> <p>14. Соціологічна тематика праць М.І. Костомарова.</p> <p>15. Соціетальна проблематика в працях П. Куліша.</p> <p>16. Значення творчості Т.Г. Шевченка для розвитку національної ідеології.</p> <p>17. Роль «Руської трійці» в історії української культури.</p> <p>18. Соціальні та соціологічні дослідження В.</p>	<p>– усього 2 питання.</p> <p>5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована</p> <p>3-4 бали – відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті</p> <p>1-2 бали – відповідь поверхова, студент знає основні поняття</p>	
--	--	---	--	--

		<p>Антоновича та М. Зібера.</p> <p>19. Соціологічні погляди І. Франка.</p> <p>20. Соціологічні проблеми в творчості О.Потебні.</p> <p>21. Соціологічні погляди С. Подолинського.</p> <p>22. Соціологічні концепції М.П. Драгоманова.</p> <p>23. Генетична соціологія М.С. Грушевського.</p> <p>24. Соціологія державотворення В. Липинського.</p> <p>25. Теорія еліти В. Липинського.</p> <p>26. Соціологічна концепція М. Шаповала.</p> <p>27. Соціологічні погляди М. Ковалевського.</p> <p>28. Соціологічні праці українських науковців у діаспорі.</p> <p>29. Соціологічна думка в Україні в період з 1917 р. до початку 1930-х років.</p> <p>30. Радянська соціологія 20 - 30-х років ХХ ст.</p> <p>31. Особливості розвитку вітчизняної соціології 50-60 роки ХХ ст.</p> <p>32. Радянська соціологія 70-80-х років ХХ ст.</p> <p>33. Особливості розвитку вітчизняної соціології в період перебудови.</p> <p>34. Інститут соціології НАН України.</p> <p>35. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України.</p> <p>36. Інститут політичних і етнонаціональних</p>		
--	--	---	--	--

		<p>досліджень ім. І.Ф. Кураса.</p> <p>37. Національний інститут стратегічних досліджень.</p> <p>38. Київський міжнародний інститут соціології.</p> <p>39. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова.</p> <p>40. Український інститут соціальних досліджень ім. Олександра Яременка.</p> <p>41. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва.</p> <p>42. Інститут стратегічних досліджень «Нова Україна».</p> <p>43. Інститут глобальних стратегій.</p> <p>44. Київська школа сучасної вітчизняної соціології.</p> <p>45. Харківська школа сучасної вітчизняної соціології.</p> <p>46. Одеська школа сучасної вітчизняної соціології.</p> <p>47. Львівська школа сучасної вітчизняної соціології.</p> <p>48. Київська школа сучасної вітчизняної соціології.</p> <p>49. Дніпровська (Дніпропетровська) школа сучасної вітчизняної соціології.</p> <p>50. Запорізька школа сучасної вітчизняної соціології.</p>		
	Практичне завдання	<p>Індивідуальне творче завдання з курсу «Соціологічна думка в Україні» передбачає розробку презентації про одного з українських діячів, як зробили суттєвий внесок у розвиток соціального знання в Україні.</p>	<p>Критеріями оцінювання презентації є наявність таких складових:</p> <p>1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми презентації; 2)</p>	20

		<p>Теми презентацій:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протосоціологічні ідеї Івана Вишенського. 2. Протосоціологічні ідеї Григорія Сковороди. 3. Протосоціологічні ідеї М.Костомаров. 4. Протосоціологічні ідеї Т.Шевченко. 5. Соціологічні ідеї в творчості М. Драгоманова. 6. Соціологічні ідеї в творчості С. Подолинського. 7. Соціологічні ідеї в творчості І. Федоровича. 8. Соціологічні ідеї в творчості І. Франка. 9. Соціологічні ідеї в творчості М. Грушевського. 10. Соціологічні ідеї в творчості М. Зібера. 11. Соціологічні ідеї в творчості М. Ковалевського. 12. Соціологічні ідеї в творчості М. Туган-Барановського. 13. Соціологічні ідеї в творчості Б. Кістяківського. 14. Соціологічні ідеї в творчості С.Дністряньського. 15. Соціолог В. Андрущенко. 16. Соціолог В. Бакиров. 17. Соціолог В. Бех. 18. Соціолог О. Вишняк. 19. Соціолог В. Волович. 20. Соціолог В. Ворона. 21. Соціолог Є. Головаха. 22. Соціолог А. Горбачик. 23. Соціолог В. Городяненко. 24. Соціологиня О. Донченко. 25. Соціолог В. Євтух. 	<p>план, що відображає зміст теми; 3) вступ – обґрунтування актуальності досліджуваної теми (чому дослідження кожного вченого є важливим для українського суспільства); 4) постановку мети; 5) визначення предмету досліджуваної проблеми; 6) Основні етапи (або події) в біографії діяча; 7) основні твори науковця; 8) коротка характеристика тих концепції, що були розроблені науковцем; 9) визнання творчих досягнень науковця; 10) список джерел. Обсяг презентації має становити 12-15 файлів.</p>	
--	--	--	---	--

		<p>26. Соціологиня О. Злобіна.</p> <p>27. Соціологиня Я. Зоська.</p> <p>28. Соціолог С. Катаєв.</p> <p>29. Соціолог В. Кривошеїн.</p> <p>30. Соціолог П. Кутуєв.</p> <p>31. Соціологиня О. Куценко.</p> <p>32. Соціолог М. Лепський.</p> <p>33. Соціологиня Е. Лібанова.</p> <p>34. Соціолог С. Макєєв.</p> <p>35. Соціолог В. Оніщук.</p> <p>36. Соціологиня Н. Паніна.</p> <p>37. Соціолог В. Паніотто.</p> <p>38. Соціолог В. Пилипенко.</p> <p>39. Соціологиня В. Подшивалкіна.</p> <p>40. Соціологиня І. Попова.</p> <p>41. Соціолог А. Ручка.</p> <p>42. Соціолог І. Рущенко.</p> <p>43. Соціолог О. Скідін.</p> <p>44. Соціологиня Л. Сокурянська.</p> <p>45. Соціолог С. Суїменко.</p> <p>46. Соціолог В. Танчер.</p> <p>47. Соціолог В. Тарасенко.</p> <p>48. Соціологиня Л. Хижняк.</p> <p>49. Соціологиня Н. Черниш.</p> <p>50. Соціолог М. Чурилов.</p> <p>51. Соціолог М. Шульга.</p> <p>52. Соціологиня О. Якуба.</p>		
	Виконання підсумкового тесту в системі Moodle	Тестові завдання в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1843	В системі Moodle	10
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Історія соціологічної думки в Україні : навчальний посібник. Львів : Новий світ – 2000, 2019. 334 с.
2. Історія української соціологічної думки : навчальна біографічна енциклопедія / за наук. ред. В. М. Пічі [В. М. Онищук, Ю. Ф. Пачковський, Н. М. Цимбалюк та ін.]. Львів : Новий Світ – 2000, 2020. 336с.

Додаткова:

1. Бурлачук В., Молчанов В., Степанко В. Біля витоків соціологічної думки в Україні. Київ : Ін-т соціології НАН України, 1995. 130 с.
2. Волович В. І. Соціологічна освіта в Україні. *Соціологія : теорія, методи, маркетинг*. 1998. № 1. С. 32-34.
3. Гермайзе О. М. П. Драгоманов в українській історіографії. *Філософська і соціологічна думка*. 1991. № 9. С. 22-25.
4. Горський В. С. Історія української філософії: Курс лекцій. Київ : Наукова думка, 2006. 243 с.
5. Довідник з історії України (у 3-х томах). Том 1. Київ : Генеза, 2005. 1234 с.
6. Енциклопедія українознавства. Т.8. Львів : НТШ, 2000. 2963 с.
7. Кондратик Л. Й. Історія соціології України в іменах. Луцьк : Волинський держ. ун-т, Ін-т соц. наук, 2003. 231 с.
8. Культура українського народу. Київ : Либідь, 1994. 268 с.
9. Мусієздов О. О. Історія української соціології : навчально-методичний посібник. Харків : Харківський національний ун-т імені В. Н. Каразіна, 2004. 117 с.
10. Піча В. М., Черниш Н.Й., Кондратюк Н.Г. З історії української соціологічної думки : матеріали до лекцій з курсу «Соціологія». Львів : Гілея, 2001. 64 с.
11. Піча В. М. Соціологія: терміни, поняття, персоналії : навчальний словник-довідник / В.М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М.Хома та ін. Київ : Каравела, Львів: «Новий Світ – 2000», 2018. 480 с.
12. Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ ст. : посібник. Київ : Просвіта, 2001. 347 с.
13. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. Київ : Наукова думка, 2005. 376 с.
14. Соціологічна думка в Україні : навч. посібник / М. В. Захарченко, В. Ф. Бурлачук, М. О. Молчанова та ін. Київ : Заповіт, 2006. 424 с.
15. Черниш Н. З історії розвитку соціології України. Львів : Тандем, 2001. 216 с.
16. Якуба Е. А. Соціологія. Харків : Константа, 1996. 192 с.
17. Simirenko A. Soviet and American Sociology in the Seventies. *Studies in Comparative Communism*. Nos. 1 – 2, 1973.
18. Simirenko A. Current Sociological Research in Ukraine. In Peter J. Potichnyj (ed.). *Ukraine in the Seventies*. Овквил 1975.

Інформаційні ресурси:

1. Віль Савбанович Бакіров – професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна : біобібліогр. покажч. / уклад. С. Б. Глибицька ; авт. вступ. ст. проф. І. І. Залюбовський ; наук. ред. проф. Л. Г. Сокурянська ; бібліогр. ред. С. Р. Марченко. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 76 с. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/5851/2/Bakirov%202011%20bibl.pdf>.
2. Головаха Є. Наталія Вікторівна Паніна: Життя, наукова діяльність, шлях у майбутнє. Київ: Факт, 2007. 184 с. / Є. Головаха. URL: <http://i-soc.com.ua/panina/book-2007.pdf>
3. Городяненко В. Феномен предательства как предмет обсуждения. URL : http://i-soc.com.ua/journal/10_Gorodianenko.pdf.
4. Історія української соціології : навчальний посібник / за заг. ред. Катерини Батаєвої, Віктора Бурлачука і Віктора Степаненка. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 392 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/322086994_Istoria_ukrainskoi_sociologii
5. Кондратик Л. Й. Становлення соціології релігії в Україні. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtpsa/2009_15/Kondrat.pdf.
6. Передерій І. Г., Кочерга Н.К. В. Липинський: еволюція державницького підходу до історичного аналізу в процесі формування політологічних поглядів. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npchdu/Politology/2007_56/56-26.pdf.
7. Проект «Українське суспільство: моніторинг соціальних змін». URL: <http://www.oca.com.ua/arc/ukrmonit.pdf>.
8. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. Київ: Наукова думка, 1995. 220 с. URL: <https://i->

soc.com.ua/assets/files/book/ruchkatyaglo/ruchka_a_o_tancher_v_v_kurs_istorii_teoretychnoi_sociologii_k_nauk_dumka_1995.pdf

9. Соціологічна асоціація України. URL: <http://www.sau.kiev.ua/>

10. Соціологічна думка в Україні. *Вербець В.В. Соціологія*. URL: <https://textbook.com.ua/sociologiya/1473453046/s-6>

11. Становлення і розвиток соціологічної науки в Україні. *Дворецька Г.В. Соціологія. Навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2001. URL: <https://buklib.net/books/21973/>

12. Черниш Н.Й. Ідентичності в Україні та стратегії їхнього вивчення. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vkhnu/Soc_dos/2011_941/Chernish.pdf

13. Шостак І. Внесок Михайла Грушевського у становлення української соціологічної науки. URL: http://eprints.oa.edu.ua/1286/1/shostak_120403-3.pdf.

14. Якуба О.О. Вчений, учитель, людина (до 80-річчя з дня народження). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Usoc/2009_1/Pages%20from%20158-159.pdf.